

K R O N I K A

Międzynarodowa konferencja naukowa

Na styku kultury polskiej i czeskiej: dziedzictwo, kontynuacja, inspiracje, Poznań, 19 października 2011 r.

19 października 2011 r. odbyła się w Poznaniu międzynarodowa konferencja naukowa *Na styku kultury polskiej i czeskiej: dziedzictwo, kontynuacja, inspiracje*. Konferencja pod honorowym patronatem Pani Renaty Mataczyńskiej, Konsula Honorowego Republiki Czeskiej w Poznaniu, zorganizowana została z okazji 45 rocznicy podpisania umowy partnerskiej między Poznaniem i Brnem. Jej organizatorami byli: Urząd Miasta Poznania, Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza i Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu. Celem konferencji było nie tylko upamiętnienie długoletniej współpracy obu miast, ale również zapoznanie polskiego odbiorcy z czeską kulturą i historią oraz badaniami bohemistycznymi prowadzonymi w poznańskim ośrodku akademickim. Kultura, historia i tradycja nigdy nie były wartościami stałymi, stale oddziaływały na siebie na przestrzeni wieków, czego efektem było ciągle zmieniające się wzajemne postrzeganie obu sąsiadujących ze sobą narodów. Organizatorzy chcieli zatem nie tylko przedstawić problemy badawcze, którymi zajmują się w trakcie swojej pracy, ale również zachęcić zainteresowanych do podejmowania takich działań, które pozwolą na bliższe poznanie relacji polsko-czeskich.

Uroczyste otwarcie konferencji odbyło się w Bibliotece Raczyńskich. Uczestniczyli w nim Zastępca Prezydenta Miasta Poznania Sławomir Hinc, Zastępca Prezydenta Miasta Brna Oliver Pospíšil, Konsul Honorowy Republiki Czeskiej w Poznaniu Renata Mataczyńska, Prorektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, prof. dr hab. Jacek Witkoś oraz Dziekan Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej UAM, prof. dr hab. Józef Tomasz Pokrzywniak, którzy uświetnili je swoimi przemówieniami.

Po uroczystej inauguracji rozpoczęły się obrady plenaryjne, którym przewodniczył prof. dr hab. Mieczysław Balowski i mgr Agnieszka Baszko. Jako pierwsza wystąpiła Marzena Matla z Pracowni Bohemistycznej IH UAM, przedstawiając słuchaczom najstarsze dzieje miasta Brna, jego rozwój społeczny i polityczny oraz początki nawiązania kontaktów polsko-morawskich ze szczególnym uwzględnieniem kontaktów poznańsko-brneńskich (*Powstanie i rozwój Brna we wczesnym średniowieczu oraz kontakty polsko-morawskie*). Do jej referatu nawiązali później Edward Skibiński (*Morawy i słowiańskie origines. Szczęśliwej tradycji*) oraz Renata Putzlicher-Buchtowa (*Królowa Ryksa Elżbieta (ur. 1288 r.*

w Poznaniu, zm. 1335 r. w Brnie) jako postać historyczna i literacka), kontynuując wątek historyczno-literacki ukazujący początek Państwa Wielkomorawskiego na tle osiadłych na terenie Europy Środkowo-Wschodniej plemion słowiańskich oraz królową Ryksę Elżbietę, córkę wielkopolskiego Przemysława II i żonę króla czeskiego Wacława II, odgrywającą znaczącą rolę w dążeniu do ponownego zjednoczenia państwa polskiego po rozbiciu dzielnicowym, a także dążącą o utworzenie wspólnej polsko-czeskiej monarchii, która mogła zapobiec niebezpieczeństwu wynarodowienia Słowian w wyniku coraz to intensywniejszej kolonizacji niemieckiej na terenach zachodniej Słowiańszczyzny.

W dalszej części przedstawiono zagadnienia, jakimi zajmowali się lub zajmują badacze kultury, języka i historii czeskiej w Polsce. Ten blok obraz rozpoczął Mieczysław Balowski, który w swoim referacie *Poznańscy bohemisci I połowy XX wieku* przedstawił poznańskie środowisko bohemistyczne ze szczególnym uwzględnieniem dorobku dwóch bohemistów: językoznawcy Edwarda Klicha i literaturoznawcy Stefana Vrtela-Wierczyńskiego, oraz roli, jaką odegrał Instytut Zachodni Uniwersytetu Poznańskiego. Następnego wybitnego bohemistę, prof. Henryka Ułaszyna, przedstawił Tadeusz Lewaszkiewicz (*Zainteresowania bohemistyczna Henryka Ułaszyna oraz jego związki z Czechami*). Do przedstawionych początków tradycji badań bohemistycznych w Poznaniu nawiązał w swoim wystąpieniu Jerzy Sierociuk (*Poznańsko-brneńskie kontakty dialektologiczne*), który skupił się na powojennej współpracy poznańskiego i brneńskiego środowiska dialektologicznego i przełomowym roku 2000, kiedy zaczęto wspólnie organizować cykliczną konferencję naukową „Gwary dziś”. Analogiczną tematykę, tzn. poszukiwania polskich wątków na terenie Brna i w jego okolicach, w swoim referacie pt. *Polacy i polonofilia w historii Brna i południowych Moraw* poruszył Roman Madeci. Na zakończenie pierwszej części obrad wystąpili przedstawiciele poznańskich bibliotek – Agnieszka Baszko z Biblioteki Raczyńskich (*Bohemica w zbiorach specjalnych Biblioteki Raczyńskich*), Alicja Szulc (*Bohemica w zbiorach rękopisów Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu*) i Andrzej Jazdon (*Rękopiśmienne bohemica muzyczne w zbiorach Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu*) z Biblioteki Uniwersyteckiej oraz Magdalena Marcinkowska z Biblioteki Kórnickiej (*Bohemica w zbiorach specjalnych Biblioteki Kórnickiej*), którzy przedstawili najcenniejsze zabytki rękopiśmiennictwa czeskiego, znajdujące się w zbiorach poznańskich bibliotek.

Druga część obrad odbyła się w Instytucie Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w sali im. W. Kuraszkiewicza, a przewodniczył jej prof. dr hab. Jerzy Sierociuk i prof. PhDr. Marie Krčmová, CSc. Pierwsze dwa referaty miały charakter językoznawczy i były poświęcone analizie gwary miejskiej miasta Brna (Marie Krčmová, *Městská mluva v Brně*) oraz opisowi strony fonetycznej i fleksyjnej morawskiego języka literackiego (Błażej Osowski, *Kodyfikacja morawskiego języka literackiego*). Problematyka kolejnych wystąpień doty-

czyła wątków literackich związanych z Brnem jako źródłem inspiracji i artystycznych natchnień. Dużo do tego tematu wniósł referat Anny Gawaćkiej *Pisarskie fascynacje Brnem*, w którym autorka omówiła twórczość Jiřego Kratochvila, Ivana Blatnego i Oldřicha Mikuláška oraz wyeksponowała *genius loci* wspomnianego miasta.

Kolejne wystąpienia nie dotyczyły już wprost Brna, ale prezentowały ogólną tematykę związaną z sąsiedztwem obu państw. Jednym z nich był referat *Kultura czeńska w Poznaniu* Romana Sliwki, omawiający współczesne kontakty polsko-czeskich na terenie Wielkopolski sprowadzające się do kategorii kultury, sztuki i nauki oraz ich promocji, w którą włącza się wiele instytucji kulturalnych i samorządowych Poznania. Dalej przedstawione zostały teksty: Katarzyny Strzykały pt. *Uwiecznić chwilę i nadać jej wymiar metafizyczny: o »Svědku stmívání« Petra Krála i »Widokówce z tego świata« Stanisława Barańczaka* oraz Anny Skibskiej *Co się skrywa w fałdach kubizmu?* Konferencję zamknął referat Joanny Mielczarek przedstawiający niektóre zdarzenia i postacie związane z kościołem ewangelicko-reformowanym w Żychlinie pod Koninem (*Lapidarium asymilacji. Z dziejów parafii ewangelicko-reformowanej w Żychlinie*).

Podsumowaniem spotkania stał się tom pokonferencyjny wydany w ramach serii *Bohemica Posnaniensia* przy wsparciu finansowym Urzędu Miasta Poznania. W tomie znalazły się wszystkie wyżej wspomniane referaty, jak również teksty, które z różnych przyczyn nie zostały przedstawione na konferencji, a w związku z nią przygotowane (np. Agaty Firlej pt. *Kochajmy się, nie dajmy się. Działalność poznańskiego Towarzystwa Polsko-Czechosłowackiego w latach 1923–1932*). Mějmy nadzieję, że dzięki niemu czytelnik będzie mógł szerzej zapoznać się z problematyką bohemistyczną związaną z Wielkopolską, ale także z badaniami prowadzonymi w poznańskim ośrodku akademickim, o czym mogli przekonać się przysłuchujący się obradom poznańskiej konferencji.

Roman Sliwka, Poznań